

The American Archivist, 72, 2(2009); 73, 1-2(2010)

Ovogodišnji prikaz časopisa *The American Archivist* pokriva tri broja, jedan iz 2009. i dva broja iz 2010. godine. Urednički odbor je ostao vjeran svojoj uređivačkoj politici, pa svaki broj započinje istraživačkim člankom. Slijedi blok teoretskih članaka s prijedlozima o mogućim poboljšanjima i inovacijama različitih ustaljenih arhivističkih procedura, zatim blok tzv. studija-slučajeva, zapravo određenih poslova pojedinih arhivskih institucija koji bi ostatku američke arhivističke zajednice trebali poslužiti kao primjer. Jedino je na kraju godišta 2010. uvedena novost u obliku kazala svih pojmova, osoba i autora spomenutih u brojevima tog godišta. Kroz navedena tri broja časopisa prikazan je ukupno trideset i jedan članak. U njima su obrađeni najzastupljeniji problemi i pitanja, aktualni i u našoj hrvatskoj arhivističkoj zajednici, pitanja brzine obrade i količine obrađenog gradiva, pretraživanja i dostupnosti gradiva putem interneta te pitanja obrade i „procesuiranja“ elektroničkoga gradiva, nastalog u prethodnom desetljeću.

Broj 2 časopisa za jesen/zimu 2009. započinje riječju dugogodišnje urednice ovog časopisa Mary Jo Pugh, *Writers: Conversation and Collaboration* (Pisci: Razgovor i suradnja). Urednica ukratko sažima sadržaje svih članaka spomenutog broja, s vlastitim osvrtima i podsjetnicima na prethodno već objavljene i sadržajem slične članke. U nastavku se čitateljima obraća i člankom *Readers: What Do You Think about the American Archivist?* (Čitatelji: Što mislite o američkom arhivistu?). Sukladno naslovu urednica obavještava pretplatnike i čitatelje kako će početkom 2010. godine provesti anketu kojom će nastojati, na temelju njihovih odgovora, ustanoviti pozitivne i negativne strane upotrebljivosti elektroničkog izdanja časopisa i područja koja treba mijenjati. Također, ovim kratkim člankom obavještava čitatelje i o novostima vezanima uz ovaj format izdanja časopisa (autorska prava suradnika, povećanje broja članaka u novim brojevima, dostupnost časopisa u bazi JSTOR).

U nastavku Cory L. Nimer člankom *Reading and Publishing within the Archives Community: A Survey* (Čitanje i objavljivanje unutar arhivske zajednice: pregled), izvještava o rezultatima istraživanja provedenog među članovima američke arhivističke zajednice, s ciljem utvrđivanja njihovih navika u praćenju stručne literature, kao i objavljivanju vlastitih znanstvenih i stručnih radova u specijaliziranim arhivskim časopisima. Navedeno istraživanje temeljilo se na nizu posebno formuliranih upitnika, a dobiveni rezultati upućuju na nove navike čitatelja koje idu ukorak s dostignućima informatičke tehnologije. Naime, osim uobičajenih formata i oblika javnog informiranja, ispitanici „uzorak“ radije koristi internetske tražilice i različite *blogove* sa stručnim temama. Autor na kraju svoje analize ističe kako nove čitateljske navike dovode i do promjena u izdavaštvu i reguliranju autorskih prava, no zaključuje kako se arhivisti, bez obzira na rezultate ovog istraživanja, sporije prilagođavaju tehnološkim promjenama.

Scott Cline se u članku *To the Limit of Our Integrity: Reflections on Archival Being* (Do granica našeg integriteta: razmišljanja o arhivskom postojanju), pozabavio filozofskim razmatranjima osnovne biti arhivista-djelatnika kao čovjeka i humanista u svakodnevnom obavljanju arhivističkog posla. Članak je koncipiran kao doprinos arhivističkom etičkom kodeksu i posebno se osvrće na četiri temeljne vrijednosti,

važne za formiranje „arhivskog bića“: vjera, samorazumijevanje, namjera i postojanost.

Rad Jeffreyja Miffлина *Closing the Circle: Native American Writings in Colonial New England, a Documentary Nexus between Acculturation and Cultural Preservation* (Zatvaranje kruga: indijanski zapisi u kolonijalnoj Novoj Engleskoj, dokumentarna veza između dekulturacije i kulturnog očuvanja), opisuje suradnju arhivista, lingvиста i predstavnika indijanske zajednice Nove Engleske u radu na dokumentima i rukopisima indijanskog porijekla, razasutima po različitim arhivima i spremištima spomenute savezne države, pisanih na jeziku naroda Wopanaak, a sve u svrhu ponovnog učenja i revitalizacije jezika tog naroda. Rad je podijeljen na dva dijela. U prvom se nabrajaju te kronološki i razvojno kontekstualiziraju analizirani dokumenti korišteni u sklopu projekta, dok se u drugom dijelu razmatraju korištene lingvističke tehnike. Mifflin ovim radom pridonosi osvještavanju interdisciplinarnog shvaćanja arhivskog gradiva i njegovog značenja ne samo i isključivo za povjesničare i arhiviste, već i za književnike, lingviste, antropologe, etnologue i sve druge istraživače srodnih znanstvenih disciplina.

Peti po redu članak, rad autorskog dvojca Scotta R. Andersona i Roberta B. Allena *Envisioning the Archival Commons* (Zamišljanje arhivskog prostora), sadržajno se nadovezuje na već spomenut Clineov članak, posvećen arhivističkim etičkim vrijednostima. Anderson i Allen u ovom radu razrađuju ideju jednog zamišljenog, jedinstvenog prostora za prikupljanje podataka i internetskih poveznica (*linkova*) o „objektima“ u skrbi arhiva, knjižnica i muzeja, u svrhu što lakšeg pretraživanja i pronalazjenja arhivskih i drugih materijala pohranjenih u tim ustanovama. Podatke bi u taj prostor „dostavljali“ ljudi iz navedenih ustanova, ali i istraživači i entuzijasti zainteresirani za određene istraživačke teme. U slučaju da ova zamisao bude realizirana, dodatno bi se otvorile mogućnosti pronalazjenja, pristupa i korištenja različitih vrsta gradiva.

U teoretskom tonu slijedi članak Henryja M. Gladneyja *Long-Term Preservation of Digital Records: Trustworthy Digital Objects* (Dugotrajno očuvanje digitalnih zapisa: pouzdani digitalni objekti). Gladney predstavlja potencijalnu strukturu odnosno mehanizme pomoću kojih će digitalni zapisi i informacije pohranjeni na različitim digitalnim medijima biti dostupni u budućnosti i čitljivi mnogo godina nakon nastanka. Iznesene činjenice potkrepljuje odgovarajućim slikovnim prikazima, tablicama, ali i „cjenikom“ troškova novog načina digitaliziranja. Smatra kako će predloženi mehanizmi očuvanja jamčiti zapisima njihovu autentičnost i lakšu dostupnost.

Larry Hackman se preglednim esejom *The Origins of Documentation Strategies in Context: Recollections and Reflections* (Izvori dokumentacijskih strategija u kontekstu sjećanja i razmišljanja), prisjeća vlastitog rada i suradnje s drugim arhivistima 1980-ih godina na izradi dokumentacijske strategije s osnovnim ciljem prikupljanja i vrednovanja gradiva od trajne vrijednosti. Pozitivne pomake u daljnjoj realizaciji spomenutog cilja omogućila je njegova ravnateljska pozicija na čelu Komisije za programe nacionalnih povijesnih izdanja i zapisa. Razlog autorovog naglašavanja ove teme njena je aktualnost kao „okidača“ za nove diskusije i izdanja o dokumentaciji i teoriji vrednovanja u praksi, ali i zbog promjena koje je ta strategija izazvala u arhivskim stavovima.

Slijede tri članka vezana uz zbirke arhivskog nekonvencionalnog gradiva pohranjenog na različitim medijima i osobne fondove. Michel Forstrom u članku *Managing Electronic Records in Manuscript Collections: A Case Study from the Beinecke Rare Book and Manuscript Library* (Postupanje s elektroničkim zapisima u rukopisnim zbirkama: studija-slučaj iz Knjižnice rijetkih knjiga i rukopisa Beinecke), govori o problemu autentičnosti elektroničkih zapisa u rukopisnim zbirkama knjižnice Beinecke pri Sveučilištu Yale. U tim zbirkama, zbog neprovedenog postupka vrednovanja pri preuzimanju gradiva, sačuvana je veća količina rukopisnog materijala u digitalnom obliku, pa se prilikom prebacivanja u papirnate i druge formate pojavio problem autentičnosti. Potencijalno rješenje autor nudi koristeći primjer konvertiranja digitalnih zapisa iz zbirke pisca Georgea Whitmorea, a kao pomoć u tom procesu preporuča program InterPARES.

Članak *Lifetimes and Legacies: Mortality, Immortality, and the Needs of Aging and Dying Donors* (Životi i ostavštine: smrtnost, besmrtnost i potrebe ostarjelih i umirućih donatora) Geoffa Wexlera i Linde Long, obrađuje problematiku suradnje sa stvarateljima i ujedno potencijalnim donatorima vlastitog gradiva ili gradiva članova obitelji. Autori su rad podijelili na dva dijela. Geoff Wexler iz psihološke i medicinske perspektive pokušava približiti čitateljima potencijalne faze ponašanja osoba u okruženju umirućeg, prije i nakon njegove smrti, kako bi pripremio buduće preuzimatelje arhivskog gradiva za takve situacije i olakšao im ophođenje s tim osobama. Linda Long svjedoči o vlastitom iskustvu rada s Teeom Corinne, umjetnicom, fotografkinjom, spisateljicom i aktivisticom unutar lezbijske zajednice, koja je cjelokupnu svoju ostavštinu oporučno poklonila Sveučilištu Oregon. Long opisuje suradnju sa spomenutom umjetnicom prilikom pisanja njezine oporuke i dogovora oko ostavštine, opisuje događaje vezane uz izvršenje oporuke, te rad i komunikaciju s Teeinom posljednjom ljubavnicom. Članak završava popisom preporučene literature psihološke tematike o tugovanju i procesima nakon smrti voljene osobe.

Slijedi članak *Public-Academic Library Collaboration: A Case Study of an Instructional House and Property History Research Program for the Public* (Javno-akademski knjižnični suradnja: studija-slučaj instruktorske kuće i istraživačkog programa o povijesti vlasništva namijenjenih javnosti) Johna R. Lawtona i Heather Block Lawton, ujedno i posljednji članak u ovom broju časopisa. Spomenuti autori su krenuli u pustolovno testiranje pristupa gradivu (kartografske zbirke, građevinska i slična dokumentacija) potrebnog za istraživanje arhitektonske povijesti grada Minneapolisa, po gradskim knjižnicama, arhivima i tijelima gradske uprave, pa ova studija-slučaj predstavlja rezultate tog istraživanja.

Rubriku *Prikazi* čine tri zapisnika, jedan s održanog sastanka Predsjedništva Društva američkih arhivista i dva sa skupa članova Društva održanih 2009. godine. U nastavku su prikazane sljedeće knjige i monografije: Greg Bak prikazuje knjigu Stevea Baileyja *Managing the Crowd: Rethinking Records Management for the Web 2.0 World*; Susan E. Davis knjigu grupe autora (Jackie Bettingen, Kim Eberhard, Rowena Loo, Clive Smith) *Keeping Archives*; Lisa Conathan knjigu Carol Cohen McEldowney *Hanoi Journal 1967*; Elizabeth A. McAllister knjigu Cynthiae Pease Miller *Managing Congressional Collections*; Rose Roberto knjigu uređenu od strane Louise Craven *What Are Archives? Cultural and Theoretical Perspectives: A Reader*; Ross Harvey knjigu Ziming Liua *Paper to Digital: Documents in the Digital Age*; Bradley G. Wiles knjigu uređenu

od strane dvoje urednika (Hugh H. Genoways i Mary Anne Andrei) *Museum Origins: Readings in Early Museum History and Philosophy*.

Uvodni dio **prvog broja za proljeće/ljeto 2010**, osim riječi urednice Mary Jo Pugh pod naslovom *Meditation, Memory, and Mission* (Meditacija, pamćenje i misija), sadrži i duhovito predstavljanje pobjednika na izborima 2010/2011. za novog predsjednika Društva američkih arhivista Franka Bolesa, a iz pera Dane Bell-Russel, njegove protukandidatkinje. On sam se obraća čitateljima člankom *But a Thin Veil of Paper* (Tanak papirnati prekrivač). Za razliku od svoga prethodnika Marka Greena i njegovog podužeg govora s jasno naznačenim ciljevima, Boles u svom vrlo kratkom inauguralnom govoru pokušava naznačiti važnost razvoja novih informatičkih tehnologija za arhivistiku, no uglavnom ističe ulogu arhivista kao zaštitnika i čuvara povijesti i sjećanja. Pritom kao njihove glavne alate podcrtava vrednovanje, pomno opisivane gradiva i „pospremanje“ odnosno digitaliziranje i pohranjivanje na suvremene medije. Prema Bolesu, ti alati pomažu arhivistima u stalnoj borbi za očuvanjem temeljnih djelića kolektivnog sjećanja, jer arhivisti omogućuju neprekinutu komunikaciju mrtvih sa živima i daju kontinuitet najvažnijim institucijama društva.

Broj se nastavlja nagrađenim radom *User Understanding of Metadata in Digital Image Collections: Or, What Exactly Do You Mean by „Coverage“?* (Korisničko shvaćanje metapodataka u zbirka digitalnih snimaka: ili, što točno znači „izvješavanje“), studentice arhivistike Kathleen Fear sa Sveučilišta Michigan. Autorica predstavlja vlastito istraživanje provedeno među kolegama na Sveučilištu, o njihovim navikama i načinima korištenja metapodataka, s ciljem dobivanja potrebnih digitalnih slika. Pritom je fokusirana na metapodatke iz baze Dublin Core i svoje rezultate predstavlja kroz tri korištene ispitivačke metode (istraživanje, intervjuiranje odabranih grupa korisnika i pretraživanje), bogato potkrijepljene tablicama, grafikonima i anketnim upitnicima u prilogu.

Kyong Rae Lee nas u članku *The Role of Buddhist Monks in the Development of Archives in the Korean Middle Ages* (Uloga budističkih svećenika u razvitku arhiva u srednjovjekovnoj Koreji), podsjeća na korijene arhivistike kroz generacije arhivista u cijelom svijetu. Naime, ona donosi pregled tradicije i svijesti o čuvanju gradiva u budističkim hramovima i „civilnim“ pisarnicama srednjovjekovnog kraljevstva Koryo u Koreji (razdoblje 10-14. st.), te analizira ulogu budističkih svećenika u tom procesu. Ističe faze razvoja različitih vrsta zapisa, njihov izgled, način pohranjivanja i važnost označavanja izvornika. Razvoj korejskih arhiva uspoređuje s onim na kršćanskom Zapadu i zaključuje kako formiranje arhiva općenito ovisi o političkoj moći vladajućih, a ujedno je odraz kulture u kojoj postoje, jer reflektiraju političke i društvene strukture i duh vlastitog vremena.

Rad Dominique Daniel *Documenting the Immigrant and Ethnic Experience in American Archives* (Dokumentiranje imigrantskih i etničkih iskustava u američkim arhivima), opisuje evoluciju u arhivističkim naporima pri prikupljanju gradiva etničkih manjina u SAD-u (talijanska i latino zajednica) u razdoblju od 60-ih do 80-ih godina 20. stoljeća, uvjetovanu zanimanjem povjesničara. Autorica donosi pregled tijeka prikupljanja gradiva kroz tri faze: od početaka šezdesetih, kada je gradivo prvenstveno preuzimano od manjinskih istaknutih institucija (novine, crkve, društva za pomoć, radničke i političke organizacije), sedamdesetih, kada nastaje svojevrsni „boom“ u

prikupljanju ove vrste gradiva, do osamdesetih, kada se javljaju prvi problemi uzrokovani nekontroliranim preuzimanjem i manjkom arhivskog prostora. U nastavku autorica razmatra mogućnosti daljnjeg prikupljanja navedenog gradiva iz perspektive arhivskih teorija devedesetih, te mogućnosti njegove zaštite i vrednovanja.

Četvrti članak rad je dviju autorica Lisl Zach i Marcie Frank Peri *Practices for College and University Electronic Records Management (ERM) Programs: Then and Now* (Prakse fakultetskih i sveučilišnih programa u upravljanju elektroničkim sustavima: onda i sada), predstavlja rezultate projekta *The Determining Current Practices Project* (Utvrdjivanje programa prihvaćenih praksi), temeljenog na istraživanjima provedenim u razdoblju 2004-2009. u američkim arhivima o problemima prikupljanja, zaštite i očuvanja elektroničkih zapisa. Utvrđenom metodologijom rada (izbor ispitivačke populacije, izrada upitnika, utvrđivanje načina prikupljanja i vrste podataka), provedene su tri faze ispitivanja (istraživanje, *on-line* i telefonsko intervjuiranje, dodatna istraživanja). Obradom i analizom odgovora utvrđeno je kako programi upravljanja elektroničkim zapisima stagniraju, a glavni razlozi su nedostatak radne snage, nepostojeći programi upravljanja elektroničkim zapisima odnosno programi koji se tek stvaraju ili su u fazi polaganog razvoja.

U nastavku slijede tri kritična članka koja pružaju „drugo mišljenje“ o (prema mnogima) revolucionarnom radu Marka Greena i Dennisa Meissnera *More Product, Less Process* (Više proizvoda, manje /arhivske/ obrade), s prijedlozima za bržu arhivističku obradu gradiva. Slijed započinje Carl Van Ness člankom *Much Ado about Paper Clips: „More Product, Less Process“ and the Modern Manuscript Repository* (Mnogo priče o spojnica: „Više proizvoda, manje /arhivske/ obrade“ i moderno spremište rukopisa), u kojem detaljno analizira ključne navode Greenova i Meissnerova rada, čak do razine njihovih terminoloških „kovanica“, jer smatra kako njihov članak nije posebno revolucionaran, budući da arhiv u kojem on radi predložene metode koristi već desetljećima. Posebno se kritički odnosi prema njihovom određivanju količine gradiva koje je potrebno obraditi u jednom danu. Zaključuje kako današnji arhivi imaju problem gomilanja gradiva nastalog zahvaljujući nepostojećoj politici i rasporedu preuzimanja gradiva, kao i manjku spremnog prostora, a suprotno Greenovim i Meissnerovim savjetima, smatraju kako bi gradivo trebalo sustavno obrađivati bez preskakanja faza obrade.

Niz nastavlja Christopher J. Prom radom *Optimum Access? Processing in College and University Archives* (Optimalan pristup? /arhivska/ obrada u fakultetskim i sveučilišnim arhivima), sličnog, ali istodobno i suprotnog sadržaja prethodnom radu, s obzirom da također kritizira Greenov i Meissnerov članak, no kao glavni problem obrade gradiva ističe njegovo opisivanje. Temeljem rezultata vlastitih istraživanja o obradi gradiva u srednjoškolskim i sveučilišnim arhivima, autor smatra kako bez obzira na vrstu arhivskog gradiva, najveći problem arhivistima predstavlja i najviše im vremena oduzima njegovo strukturiranje i opisivanje. Na kraju rada savjetuje kolege kako organizirati identifikaciju, obradu i zaštitu elektroničkih zapisa.

Mark A. Greene završava niz člankom *MPLP: It's Not Just for Processing Anymore* (Više proizvoda, manje /arhivske/ obrade: više nije riječ samo o obradi), kojim se obraća kritičarima navedenog koautorskog članka, jer su previše usmjereni na problem gomilanja gradiva. U članku iznosi svoje mišljenje o vrednovanju, očuva-

nju i međusobnom povezivanju ključnih riječi u elektroničkim zapisima te posebno o njihovoj digitalizaciji. Zaključno se osvrće na sadašnja istraživanja kako od strane korisnika, tako i od profesionalnih arhivista.

Slijede dva također sadržajno povezana članka. Riječ je o mogućnostima animiranja i privlačenja potencijalnih sponzora i financijskih donatora arhivima i organiziranju događanja kojima se „reklamira“ arhivsko gradivo. Patricia J. Rettig člankom *Water Tables: A Case Study of a Successful Archival Fund-Raising Event* (Vodeni stolovi: studija-slučaj o uspješnom arhivskom događaju prikupljanja sredstava), predstavlja organizaciju i godišnje okupljanje djelatnika Water Resources Arhiva pri Sveučilištu Colorado i njihovih gostiju (diplomirani studenti, profesori različitih profila, odvjetnici, povjesničari, farmeri i dr.), na tematskoj večeri s ciljem prikupljanja financijskih sredstava potrebnih za različite projekte arhiva i s ciljem pobuđivanja zanimanja za gradivo koje se čuva u tom arhivu. Rettig opisuje tijek organizacije i sam događaj, posebno se osvrćući na prezentaciju gradiva i njegovu reprodukciju u donatorske svrhe. Zaključuje kako je zanimanje za ovakva druženja u porastu, uz obostranu korist i arhiva i njegovih gostiju.

Leigh McWhite studijom-slučajem „*So, Your Institution Is Hosting a Presidential Debate...“: A Case Study of 2008 Programming by the University of Mississippi Archives and Special Collections* (Dakle, tvoja ustanova ugošćuje predsjedničko sučeljavanje...: studija-slučaj pripreme od strane arhiva i posebnih zbirki Sveučilišta Mississippi 2008), kolegama arhivistima pokušava pružiti smjernice i dati savjete kako mogu iskoristiti organizaciju važnog političkog događaja u vlastitoj ustanovi u svrhu prezentiranja njezine funkcije. Kao reprezentativni primjer koristi organizaciju i održavanje predsjedničke debate između B. Obame i J. McCaina 2008. godine u svom arhivu pri Sveučilištu Mississippi. Prije i tijekom tog događaja, spomenuto Sveučilište je postavilo i održalo niz izložbi i izradilo zanimljive reprodukcije vlastitog arhivskog materijala, kao i adekvatnu internetsku stranicu s različitim temama predsjedničkih izbora i utjecaja države Mississippi na njih.

Broj zatvaraju dvije studije s fotografskim temama. Laura Capell i njezina studija *Digitization as a Preservation Method for Damaged Acetate Negatives: A Case Study* (Digitalizacija kao metoda zaštite oštećenih acetatnih negatifa: studija-slučaj), pruža uvid u napore arhivista Sveučilišta Južni Mississippi i razloge odabira metode digitalizacije u svrhu spašavanja oštećenih acetatnih negatifa u zbirci fotografija Waller. Uz osnovne podatke o stvaratelju, fotografu Robertu Walleru, njegovom djelovanju i ostavštini, iznosi i kratak historijat fotografije kao medija od četrdesetih do sedamdesetih godina prošlog stoljeća, analizira karakteristike i probleme acetatnih negatifa te opisuje postupak njihove digitalizacije u spomenutoj zbirci.

Pregledni članak Jeffreyja Mifflina „*The Story They Tell“: On Archives and the Latent Voices in Documentary Photograph Collections* („Priče koje govore“: o arhivima i tihim glasovima u zbirkama dokumentarnih fotografija), razmatra značenje i smisao dokumentarne fotografije kroz prikaz četiri nove knjige fotografija Jacoba Riisa, Dorothee Lang, Roberta Cape i grupe fotografa. U članku donosi kratke životopise i interese navedenih umjetnika te opisuje njihove najdojmljivije radove koji predstavljaju razdoblje *Velike depresije* u SAD-u i Drugi svjetski rat u Europi.

Kraj ovog broja časopisa donosi prikaze novih knjiga s područja arhivistike, muzeologije, vizualnih i audio medija te zapisnike dva skupa Društva američkih arhivista održana 2009. i 2010. godine. Rubrika *Prikazi* sastoji se od sljedećih radova: Michael Piggott prikazuje knjigu Randalla C. Jimersona *Archives Power: Memory, Accountability, and Social Justice*; Karan Sheldon knjigu Karen Gracy *Film Preservation: Competing Definitions of Value, Use and Practice*; Bruce Bruemmer djelo dvojice autora R. Josepha Andersona i Orvillea R. Butlera *History of Physicists in Industry: Final Report*; Richard J. Cox prikazuje dva djela, jedno uređeno od strane Jamesa Cunoa *Whose Culture? The Promise of Museums and the Debate Over Antiquities*, a drugo autora Lawrencea Rothfielda *The Rape of Mesopotamia: Behind the Looting of the Iraq Museum*; Grace Lile knjigu Sheile Curran Bernard i Kenna Rabina *Archival Storytelling: A Filmmaker's Guide to Finding, Using and Licensing Third-Party Visuals and Music*; Jordon Steele knjigu Davida O. Stephensa *Records Management: Making the Transition from Paper to Electronic*; Amy Cooper Cary dvije knjige, jednu autora Johna Ridenera *From Polders to Postmodernism: A Concise History of Archival Theory*, i drugu koju je uredila Louise Craven *What Are Archives? Cultural and Theoretical Perspectives: A Reader*; Lori Satter prikazuje knjigu N. Elizabeth Schlatter *Museum Careers: A Practical Guide for Students and Novices*; Salvador Barragan knjigu Elizabeth H. Dow *Electronic Records in the Manuscript Repository*.

Umjesto uobičajenog pozdravnog govora urednice Mary Jo Pugh, **drugi broj** za **jesen/zimu 2010.** otvaraju pisma upućena Društvu američkih arhivista i spomenutoj urednici. Reakcija su Marka Greenea i Dennisa Meissnera na članke Carla van Nessa i Chrisa J. Proma objavljene u prethodnom broju časopisa, a usko vezana za članak *More Product, Less Process*. Navedeni autori podrobno analiziraju i van Nesso i Promove komentare i kritike, a u svoju „obranu“ objašnjavaju vlastite navode i razloge zbog kojih smatraju da su krivo shvaćeni. Diskusija s Chrisom J. Promom završava pomirljivije, a on sam zaključuje kako nije potrebno toliko vremena posvećivati „bici s papirima“ jer je to, prema njegovom mišljenju, bitka koja je odavno nadišla vrijeme, već se treba što prije okrenuti aktualnim pitanjima očuvanja i obrade elektroničkih dokumenata.

Prva tri članka ovog broja se iz različite perspektive bave nekonvencionalnim gradivom i nekonvencionalnim medijima na kojima se nalaze i čuvaju zapisi. Paul Conway započinje člankom *Modes of Seeing: Digitized Photographic Archives and the Experienced User* (Perspektive gledanja: Digitalizirani fotografski arhivi i iskusni korisnik), kojim predstavlja sedam različitih studija-slučajeva međusobno povezanih fotografijom kao jezgrom istraživačkog zanimanja. Spomenute studije su djelo iskusnih istraživača i korisnika fotografskog materijala iz Kongresne knjižnice u Washingtonu, a autor članka ih intervjuira i analizira dobivene odgovore u svrhu shvaćanja njihovih razloga korištenja i inkorporacije određenih slika u vlastite studije, kako bi postigao osnovni cilj, a to je utvrditi kako korisnici vizualno, materijalno i arhivski doživljavaju fotografije u posjedu arhiva.

Juan Ilerbaig se u radu *Specimens as Records: Scientific Practice and Recordkeeping in Natural History Research* (Uzorci kao zapisi: znanstvena praksa i čuvanje zapisa u istraživanju povijesti prirode), pozabavio proučavanjem naravi dokumenata, zapisa i materijala nastalih na području prirodnih znanosti, konkretno u zoologiji, za arhiviste vrlo neobičnog i nekonvencionalnog gradiva, no gledano iz perspektive zo-

ologa - arhivskog gradiva. Tako autor predstavlja sustav odlaganja i čuvanja gradiva zoološkog muzeja Vertebrate pri kalifornijskom Sveučilištu Berkley, nastalog radom zoologa Josepha Grinnella. Analizom mogućnosti zaštite i načina čuvanja, Ilerbaig navodi kako gradivo spomenutog sustava - osim tipičnog papirnatog gradiva (terenske bilješke, dnevnicu rada i zapažanja, terenske karte, oznake uzoraka životinjskog porijekla tzv. kartice) - sadrži i zoološke uzorke životinjskog porijekla: kožu, perje i sličan materijal.

Pitanjima nekonvencionalnih medija vizualnog tipa, nastavlja se baviti i Heather Heckman u radu *Burn After Viewing, or, Fire in the Vaults: Nitrate Decomposition and Combustibility* (Zapaliti nakon gledanja ili, vatra u trezorima: raspadanje nitrata i zapaljivost). U središtu njenog zanimanja su pozitivne i negativne karakteristike nitrata i nitratne filmske trake, na kojima se čuvaju filmski zapisi. Stoga u članku daje kratak historijat nastanka i korištenja nitratne filmske trake, istražuje kontradiktorne pismene opise raspadanja i zapaljivosti spomenute trake u američkim arhivskim i restauratorskim izvorima, te vezano uz to navodi obavijesti izašle u američkim filmskim časopisima. Također istražuje najnovija istraživanja fotografa i kemičara o (ne)stabilnosti ove vrste filmske trake i zaključuje članak prijedlozima budućih istraživanja.

Sljedeća tri sadržajno vezana članka bave se alatima za pretraživanje konvencionalnog, elektroničkoga te digitaliziranog gradiva. Diskusiju započinje Magia G. Krause člankom *Undergraduates in the Archives: Using an Assessment Rubric to Measure Learning* (Studenti u arhivima: korištenje procjena tumačenja za mjerenje znanja), o provedenoj procjeni studentskog znanja o mogućnostima pretraživanja evidencija, obavijesnih i drugih arhivskih pomagala, naučenog tijekom poduke u arhivu. Utvrđenom istraživačkom metodologijom (opis izbora ispitanika, formiranja njihovih grupa, ciljanih poduka), dobiveni su rezultati koji potvrđuju kako poduke u arhivu ostaju studentima u pamćenju, pa se kasnije lakše snalaze s obavijesnim pomagalima pri vlastitim istraživanjima.

U nastavku Morgan G. Daniels i Elizabeth Yakel tekstom *Seek and You May Find: Successful Search in Online Finding Aid Systems* (Tražite i naći ćete: uspješno pretraživanje u „Finding Aid“ *on-line* sustavima), predstavljaju niz pokusa s *on-line* tražilicama provedenima na razini dvije arhivske institucije. Predstavljeni projekt analizira uspješnost strategija pretraživanja četrdeset trojice sudionika ispitivanja i utvrđuje kako oni uz prethodno arhivsko iskustvo, uspješno koriste širok raspon pretraživačkih strategija i tehnika, ali paralelno s tom uspješnošću imaju i problema s odabirom pravog pojma za pretraživanje, kao i s razumijevanjem arhivske terminologije. Rezultati ove studije imaju utjecaj na koncepciju budućih arhivskih radionica i predavanja te na dizajniranje novih pomagala za *on-line* pretraživanje.

Raspravu završava grupa autora (Wendy M. Duff, Elizabeth Yakel, Helen R. Tibbo, Joan M. Cherry, Aprille McKay, Magia A. Krause i Rebecka Sheffield) člankom *The Development, Testing, and Evaluation of the Archival Metrics Toolkits* (Razvoj, ispitivanje i procjena arhivističkih metričkih alata), o osmišljavanju i razvijanju pomagala za ocjenjivanje uspješnosti arhivističkih projekata i svakodnevnog rada, kako od strane korisnika, tako i od strane arhivističke struke.

Slijedi članak autorice Amber L. Cushing *Career Satisfaction of Young Archivists: A Survey of Professional Working Archivists, Age 35 and Under* (Zadovoljstvo karijerom mladih arhivista: istraživanje o profesionalnim arhivistima starima 35 i manje godina), zanimljiv zbog generacijske problematike koju obrađuje. Cushing se nadovezuje na istraživanje provedeno 2004. godine o mogućnostima zapošljavanja pripadnika *Y generacije* (rođeni 1972/1973. godine) u arhivima i ostalim arhivskim institucijama. Ona ga proširuje razmatranjem pitanja zadovoljstva te generacije u obnašanju različitih dužnosti koje donosi arhivsko zanimanje. Provedeno ispitivanje je pokazalo kako su mladi arhivisti općenito zadovoljni poslom, većina je učlanjena u arhivska društva i udruženja, a među najvažnijim značajkama svog posla ističu njegovu raznolikost i mogućnost vlastite organizacije radnog vremena. Autorica zaključuje kako ovo istraživanje može poslužiti kao izvor i putokaz budućim poslodavcima pri zapošljavanju, kako bi što lakše privukli mladu radnu snagu i zadržali je.

Maggie Dickson nas svojom studijom *Due Diligence, Futile Effort: Copyright and the Digitization of the Thomas E. Watson Papers* (Dvostruka marljivost, uzaludan napor: autorstvo i digitalizacija dokumenata Thomasa E. Watsona), upoznaje s problemima autorskih prava na primjeru osobne korespondencije iz zbirke političara Thomasa E. Watsona (od kraja 19. i početka 20. stoljeća), čuvane na Sveučilištu Južne Karoline. Problemi su nastali pri pripremi gradiva za digitalizaciju 2007. godine, kada je utvrđeno kako se korespondencija manjim dijelom sastoji od dokumenata pisanih rukom stvaratelja, a većinu čine dokumenti osoba s kojima se dopisivao. S obzirom da je krajnji cilj ovog postupka bila objava digitaliziranog gradiva na web stranicama Sveučilišta, pristupilo se detaljnom istraživanju zakona o osobnim podacima, osobito dijela koji se odnosi na prava arhiva i srodnih institucija na (ne)objavljivanje. Također su uspostavljene veze sa živućim korespondentima i nasljednicima, pa su svi dali svoje odobrenje za objavljivanje gradiva. Stoga je postignut krajnji cilj, gradivo je digitalizirano i objavljeno na webu, a Sveučilište je utvrdilo metodu zadovoljavanja i rješavanja problema autorskih prava koji će u budućnosti nastajati pri procesu digitalizacije.

Istraživačka studija Sonie Yaco *Balancing Privacy and Access in School Desegregation Collections: A Case Study* (Balansiranje privatnošću i pristupom u školskim desegregacijskim zbirkama: studija-slučaj), nastavlja s otvorenom temom autorskih prava, međutim, izneseni problem je puno složeniji. Govori o primjerima zaštite autorskih prava od strane tri različite institucije u američkoj državi Virginia, a vezane uz dokumente i osobne podatke učenika podložnih segregaciji. Pritom piše o historijatu stvaratelja gradiva (riječ je uglavnom o školama), planu sređivanja te mogućnostima pristupa. Spomenute ustanove su donijele sljedeće odluke: 1. gradivo nije dostupno prije isteka 70 godina od rođenja stvaratelja, uz posebne kriterije za znanstvenike i osobe na koje se dosjei odnose, 2. potpisuje se pravno obvezujuća izjava, kako se interpretacijom gradiva ni na koji način ne smiju prokazati osobe spomenute u gradivu, niti stupiti s njima u vezu, 3. popunjava se pristupni obrazac s detaljnim navodima o svrsi uvida u gradivo, temi rada i načinu tumačenja informacija, a institucija zadržava pravo pregleda i prvog čitanja nastalog rada te pravo „ispravka krivih“ navoda. Autorica zaključuje kako nema konačnog rješenja pristupu ovakvoj vrsti gradiva, koje bi pomoglo povijesnom shvaćanju segregacijskog problema, a pritom ne bi povrijedilo ljudska prava.

Posljednji članak u ovom broju je *But You Promised: A Case Study of Deaccessioning at the American Heritage Center, University of Wyoming* (Ali obećali ste: studija-slučaj o restituciji u Centru za američku baštinu Sveučilišta Wyoming) Laure Uglean Jackson i D. Claudie Thompson. Autorice obrađuju problem „povlačenja“ zbirke i fondova iz Centra za američku baštinu. Naime, u razdoblju 1960-1985, u eri *maglovite* akvizicijske politike, u Centar je kroz donacije i poklone primljen veliki broj fondova, kamen temeljac kasnijeg neobrađenog građiva i „zagušivača“ spremišnog prostora. Stoga je Centar preko svoje radne skupine pristupio utvrđivanju vlastite akvizicijske politike, pokusno ju isprobao na svojim fondovima i na tom principu smanjio količinu građiva za 303 zbirke odnosno 8.500 d/m građiva. Na ovaj način poboljšao je svoje odnose s donatorima, jer su oni prenijeli građivo u institucije kojima je ono više odgovaralo, ali i s korisnicima, jer su neki fondovi sada brže obrađeni i otvoreni javnosti.

Godište završava zapisnicima triju sastanaka Društva američkih arhivista (svibanj i kolovoz 2010) i sastanka Uredništva *American Archivist* (u svibnju 2010). Rubrika *Prikazi* sadrži sljedeće prikazane radove: Randall Jimerson prikazuje izdanje urednika Jeannette A. Bastian i Bena Alexandra *Community Archives: The Shaping of Memory*; Rick Prelinger knjigu Richarda J. Coxa *Personal Archives and a New Archival Calling: Readings, Reflections and Ruminations*; Andrew French djelo *Beyond the Archives: Research as a Lived Process* urednika Gese R. Kirscha i Lize Rohan; James M. O'Toole knjigu Laurie Nussdofera *Brokers of Public Trust: Notaries in Early Modern Rome*; Rick Blondo i Brenda S. Banks knjigu dvojice autora, Michelea F. Pacifica i Thomasa P. Wilsteda, *Archival and Special Collections Facilities: Guidelines for Archivists, Librarians, Architects, and Engineers*; Nadia Dixson knjigu Johna A. Neuenschwandra *A Guide to Oral History and the Law*; Morgan R. Davis knjigu grupe urednika (Karen Dawley Paul, Glenn R. Gray i L. Rebecca Johnson Melvin) *An American Political Archives Reader*; Katherine M. Wisser knjigu Elizabeth Shepherd *Archives and Archivists in Twentieth Century England*; Elizabeth A. Novara rad triju autorica Maryanne Dever, Sally Newman i Ann Vickery *The Intimate Archive: Journeys thorough Private Papers*; Michelle Belden knjigu Kate Theimer *Web 2.0 Tools and Strategies for Archives and Local History Collections*; Ross Harvey knjigu Katherine Wolff *Culture Club: The Curious History of the Boston Athenaeum*; Heather Briston djelo troje autora Petera B. Hirtlea, Emily Hudson i Andrewa T. Kenyona *Copyright and Cultural Institutions: Guidelines for Digitization for U.S. Libraries, Archives and Museums*.

Ivana Kuhar

Archivaria, The Journal of the Association of Canadian Archivists, **65(2008)**; **66 i 68(2009)**

Proljetni **broj 65(2008)** započinje rubrikom *Special Section on Archives and Photography*, a nakon uvodne riječi gostujuće urednice Sarah Stacy, slijedi prvi članak *The Colonial Legacies of the Digital Archive: The Arnold Lupson Photographic Collection*, autora Jamesa Oppa koji istražuje učinke digitalizacije, slijedeći povijesni razvoj jedne serije fotografija iz zbirke Arnolda Lupsona, u Glenbow Arhivu u Calgaryju, Alberta, Kanada.